

32 De Regia Protect. vi oppress. appell.

- 285 Rota decisio refertur de recursu ad Regem disponsens.
 286 Rota decisio refertur loquens de recursu ad seculares.
 288 Rota decisio refertur disponsens in recursu ad seculares.
 Respondetur ad præfatas Rotæ decisiones, ut tunc prohibeantur recursum, quando supponunt tolli violentiam cum jurisdictione; non tamen ex auctoritate, ib.
 289 Rota decisio refertur, quæ dicuntur, lictum esse patroris laicis recurrere ad laicos pro tollenda vi, quod nos retentione de Bullas vocamus.
 290 Martinus V. declarat, se non intelligere, excommunicare clericos recurrentes ad Regem in casibus illi seculantibus tam de jure, quam de consuetudine immemoriali.
 291 Martini Bulla referatur ad litteram pro omnimoda satisfactione cognitionis per viam violentie.
 292 Violentias tollendi in beneficiorum possessione ex immemoriali consuetudine, aut jure, competens Regi approbat. Summus Pontifex.
 293 Bulla Martini, licet fuerit emanata ad instantiam Regis Francorum, tamen eius determinatio universalis est ad omnes Principes supremos consuetudinem immemoriali habentes cognoscendi in certis casibus de personis Ecclesiasticis.
 294 Consuetudines rationabiles & immemoriales tollendi violentiam non præsumuntur, Ponitatem velle tollere.
 295 Reges in ordine ad spiritualia subfint Summo Pontifici, qui etiam temporem jurisdictionem habet in ordine ad spiritualia.
 296 Princeps cum uni præsidi reserbit, omnibus præsidiis scriptis intelligitur.
 297 Legis ratio generalis licet uni præsidi directa, ad omnes extenditur.
 298 Violentiam tolleri ex immemoriali Principibus permittitur, dummodo non fiat in contemptum jurisdictionis Ecclesiasticae.
 299 Respondetur ad quartum argumentum supra positum, n. 23, contra recursum regium.
 300 Consuetudo immemoriali, quæ comprobatur recursus ad Regem, non habet injurium principium, sed fundatur in iure naturali, divino & positivo.
 301 Jura probiteria laicis ne de clericis cognoscant, loquantur de cognitione judiciali, non extra judiciali.
 302 Respondetur ad quintum argumentum appositorum supra, n. 35.
 303 Exemptione clericorum à jurisdictione temporali, eis de jure divino quam nec Summus Pontifex potest tollere in totum.
 304 Exemptione in caso limitato non habere locum, potest inducere consuetudo.
 305 Jura loquens de tollenda consuetudine, in cognitione clericorum per laicos introducta, loquuntur de cognitione judiciali, & de prescribenda jurisdictione.
 306 Consuetudo tollendi violentias inter personas Ecclesiasticas libertati Ecclesiasticae est favorabilis, & utilis.
 307 Respondetur ad septimum argumentum, de quo n. 39, pro contraria parte adductum.
 308 Consuetudo mixta clericorum, & laicorum magnam vim habet etiam in negotiis Ecclesiasticis.
 309 Respondetur ad octavum argumentum, n. 38, pro contraria parte adductum.
 Bulla in Cana Domini illius verbis (aut praetextu cuiusvis consuetudinis, seu privilegii) interpretatur, ibid.
 310 Cognitio & protectione naturalis vaillorium vi oppressorum non competit supremis Principibus privilegio Pontificis sed juris naturalis instinctu, & ratione.
 311 Cognitio per viam violentie, & defensio naturalis, est attributum inherens regimini, à quo avelli non potest nisi simul cum ipso regimine.
 312 Defensio naturalis, & extra judicialis cognitio semper reservata confetur in omnibus privilegiorum re-

- vocationibus.
 313 Cognitio per viam violentie an revocari possit per Pontificem cajus, quo ex privilegio Principi competet dimitaxat.
 314 Bulla in Cana Domini quando loqueretur in Regia protectione, non intelligenter jubilata consuetudo immemorialis.
 315 Bulla in Cana quo anno incipit.
 Et per quos Pontifices fuerit ampliata, & confirmata, ibidem.
 316 Clausula (sub praetextu violentie) incipit à Bulla Adriani VI. anno 1523.
 317 L. Regni. 36. tit. 15. lib. 2. recipil. fuit condita anno 1524, que Reges Catholicos affirmant habere ius cognoscendi inter Ecclesiasticos per viam violentie ex immemoriali retro.
 318 Immemoriali supponit tempus infinitum.
 319 Interrupcio & prohibicio non excludit immemoriali.
 320 Consuetudo immemoriali cognoscendi per viam violentie formata erat ante promulgationem Bullæ in Cana.
 321 Bulla in Cana respectu tollende violentia (casu quo de ea loqueretur non fuit recepta in omnibus Christianis religionis ditionibus usitata semper cognitione hac).
 322 Lex usi populi non recepta, sed contrariai actibus rejecta, nec obligat, nec adstringit.
 323 C. finde consuetudo non comprehendit tribunal, quæ ante ejus promulgationem contraria consuetudo vigebat.
 324 Recursus sui, regio, & defensioni naturali contraria omnia procedunt in judgei seculari volente judicialiter cognoscere: non tamen in Princepe protegente subditis vi oppressoribus.
 325 Dolores Regie cognitionis per viam violentie terminos confundentes, & abutentes conteruntur.
 326 Dolores quandoque nonnulli hanc cognitionem extra judicialiter vocant jurisdictionem, nonnulli quandoque Principem habere praescriptam jurisdictionem contra Ecclesiasticos cognoscendi per viam violentie; qui reprehenduntur ab Autore.
 327 Azorius qui ex proprio martyris insignt adversus banc regiam protectionem reprobat.
 328 Azorius fundavit suam opinionem in falso superposito & fundamento, nempe Regem in hac protectione vi oppressorum procedere cum jurisdictione.
 329 Prosper. Farin. reprobat.
 330 A. Cevallos cavendum utente loquendi modo scilicet: appellare per viam violentie.
 331 Appellare per viam violentie, duo sunt repugnativa, si enim appellare; quando per viam violentie? si per viam violentie: quomodo appellare?
 332 Cevallos assertio animadvertisit lapsi.
 333 Judicialiter cognoscere, nihil aliud est, quam servatis iusticiæ substantiabis procedere.
 Judicialiter & extra judicialiter sunt contraria, unum affirmans, aliud negans.
 334 Cevallos animadvertisit, dum hanc protectionem extra judicialiter extraordinaria simpliciter vocat.
 335 Cevallos, reprehenditur, dum assertionem Gregorii Lopez & aliorum reprobat.
 336 Lex regia fundat cognitionem per viam violentie in jure, & consuetudine suis omnibus requisitis valata, & acquista.
 337 Consuetudo in iuribus incorporalibus requirit præcise scientiam & patientiam ejus, contra quem introducitur, alias non habet principium unde cauari possit.
 338 Consuetudo in iuribus incorporalibus requirit præcise scientiam & patientiam ejus, contra quem introducitur, alias non habet principium unde cauari possit.
 339 Patientia & tolerancia in iuribus incorporalibus idem operatur, quod possessio in rebus corporalibus.
 340 C. 341. Cevallos idem quod modo reprobat in Gregorio Lopez, pluribus in locis fuit sequitus.
 342 Cevallos reprehenditur, dum reprobat opinionem Dominici Bannez.

Pars I. Cap. I. Prælud. V.

- 343 Qui proprio ore convincitur.
 344 Doctores tractantes de recursu per viam violentie ferre omnes de fama privilegii tentantur.
 345 Sextus IV. sive consulatum super hac violentie cognitione in instanti D. Fran. Gimenes. Archib. Tolet. eamque approbasse, qui affirmant.
 346 Recursus Regium si alieno privilegio justificamus, cur non metus cum fama proprii?
 347 Cognitionem per viam violentie consuetudine & jure vallatam, non erit inconveniens privilegio expresso confirmatam habere.
 348 Polidore quis potest ex pluribus causis, & ex utiliarij juvari.
 349 Privilegium Sedis Apostolicae emanatur in confirmationem cognitionis per viam violentie, eti potest revocetur nihil Regis detrahit juri.
 350 Jura duo ubi competunt, uno sublatu actus alio sustinetur.
 351 Jura plura in uno concurrentia uno sublatu, certarim cum eo non confunduntur.
 352 Condemnatus ex una causa, potest ex alia judicium mouere super eadem re.
 353 Cognitionis per viam violentie non solum fundatur in privilegio praesumptu ex immemoriali, sed ex iure regali proveniente à radice, & fonte juris naturalis.
 354 Privilegium concessum à Sede Apostolica in comprobationem Regii recursus an possit ab eadem Sede revocari.
 355 Privilegium concessum in favorem Ecclesiæ, revocari à Princeps non potest.
 356 Privilegium concessum à Pontifice licet revocetur, remane Regi defensio vaillorum, & cognitio per viam violentie extra judicialiter, cuius proprium officium est incommutabile.
 357 Princeps licet sit Dominus universalis quod protectionem, & jurisdictionem, non tamen quod domini particularium quod tollere nequit.
 358 Privilegium concessum non subdito revocari non potest.
 359 Gregorii Sayriti assertio probatur.
 360 Ad defensionem sui licitum est, omnibus modis utrum moderamine inculpatur tutele.
 361 Defensionibus pluribus ut nemo prohibetur.
 362 Defensio non est de genere prohibitorum, & una via elela, altera tollatur.
 363 Textus optimus in cap. dilecto de sentent. excomm. 1. 6. refertur.
 364 Theoria huius recursus per viam violentie, quia hoc capite dicta sunt nota, quia à nomine ita considerata & ordinata habemus fidere, plurima & essentialem rationes, doctrinaque infinita pene sunt noviter adducta.
 365 Authoris proscriptio.
- M Ateria hujus Præludii cardo est, seu potius colunna fortissima, super qua totum hujus recursus pondus, onus, virtus, efficiens, requiescent, est que totius contradictionis fiduciarum, seu argumentorum fortissimum inurus, constante propugnaculum, impenetrabile, & valida resistentia, quaque omnibus peritus latifrons oppositionibus, in qua pariter omnes Doctores de justificatione hujus Regali recursus, tractantes obiter, & nimis generice attingunt: est enim omnium Doctorum, quorum nomen claturum futurum est ad principium hujus capituli, num. 16. & aliorum in discutit citavimus, concors, & receptissima sententia, ut scilicet in hac cognitione per viam violentie impatriatur defensio vi oppressis, extra judicialiter, celerrime, & absque jurisdictione, nihil ulterius probantes, nec fundantes (prout essentialiter requirunt) verificantes a propugnatoribus hoc fundamentum evanescat queat, indeque totum ad fiduciam labatur.
- 193 pta ad principium hujus capituli, num. 16. & aliorum in discutit citavimus, concors, & receptissima sententia, ut scilicet in hac cognitione per viam violentie impatriatur defensio vi oppressis, extra judicialiter, celerrime, & absque jurisdictione, nihil ulterius probantes, nec fundantes (prout essentialiter requirunt) verificantes a propugnatoribus hoc fundamentum evanescat queat, indeque totum ad fiduciam labatur.
- 194 Pro cuius declaratione quid in hoc dixerunt Doctores preminentibus est, & in primis Olivan. in tractatu de jure fisci, cap. 11. n. 50. post Covarr. & Afflict. &c. 14. num. 1000. cum sequentibus, quod Regius Senatus non se intromittit de his oppressionibus jurisdictionaliter, & in modo ordinaria jurisdictionis, nec ut cautam definit, que ad se forte non pertinet, sed per modum extraordianaria defensionis, ut vim repellat, propulset, & oppressionis sublevet, & ecclesiasticum quadammodo reducat ad viam iustitia & trinitatis legitimos, deseruatque appellationem justa: ita Olivan. n. 54. ubi alios allegat, eumque referens sequitur Sece de inhibito. cap. 8. §. 195 sub n. 70. per quem dicit ultius, quod sola cognitione contentiva de his prohibita est seculari, non vero charitativa, & extra judicialis, nam haec secularis potestas, cautio, & provisio contra violentiam, & oppressionem iudicium Ecclesiasticum, non jurisdictionem impedit Ecclesiasticum, non usurpat, nihil de causa definit, non cognoscit, sed pro quiete subditorum, pro tranquillo statu provincie, pro æquitate retinenda, pro injuriis, & oppressionibus reprimens interponit, & cum summa reverentia Ecclesiæ debita, cum maturitate, & motione permitta, & magis monendo quam corrigit exercetur, ut per eundem Olivanan. n. 56. quem sequitur Sece ibi. & epistol. ad Regem, n. 22. & 73. post Bodil. & Lucam de Penna in l. 1. coloris, column. 11. C. de agricol. & censit. ubi haec elegantissima verba scribit: Nulla alia proinde citatione facta, consitit de violentia summarie per facti notiorum non per cognitionem indaginem, mandatur per judicem seculariem affixi laico, vel clerico, &c. cum moderamine inculpatur tutele, &c. Idem etiam repetit Sece in d. epistol. n. 54. 196 & 65. ubi optimè loquitur, quod haec cognitio debet esse extra judicialis absque eo, quod se possit Senatus intromittere in terminis causa principalis, sed per viam protectionis extra judicialis, & econome potestatis, ubi allegat Menoch. & Pacia. conf. 164. n. 38. & quod Senatus in hujusmodi protectione per viam violentie non procedat auctoritate judiciali, quia ad id nec habet, nec est necesse, tenet Bon. de Laureac. in quibus iudex secularis inicit manus in perfons clericorum n. 2. Aufier. de potestate judiciali super clericos, reg. 2. Carol. de Graffis l. 2. regal. Franc. 26. in fin. Olivanus de jur. fisc. c. 30. n. 50. ubi illos referit. & c. 8. n. 30. 198 ubi dicit, quod Senatus in hac cognitione jurisdictionem non habet, directe, nec indirecitate principaliter, nec auctoritate, Sequitur Cevall. in epistol. ad Regem, n. 31. Michael Axia de exhiben. auxil. fundam. 26. & idem dicit Hunad. in l. 1. 3. tit. 13. part. 2. n. glof. 4. in verbo inuenit, & Covarr. cap. 35. n. 3. versiculo nec Regi, quod Senatus non cognoscunt tanquam judices appellationis, 199 & habentes jurisdictionem de iustitia appellationis, ad Summum Pontificem deferendas, ad hoc ut ab ipsius sententia confirmetur, aut revocetur, quia in eo causa violaret immunitas ecclesiastica Ecclesiæ iuxta textum is. c. novit. & in c. gravem de sentent. excommunic. sed folium recurratur ad ipsum, ut per modum extraordianaria & extra judicialis defensionis, succurratur oppressis, & ad finem ut tollatur vis illa, quæ à judge Ecclesiastico injustissime fit appellanti; quamplurimos ad idem refert Cæned. canonarum qu. 45. n. 8. & supra, & iterum, n. 18. vers. ceterum, post Afflict. qui in proposito bene loquitur, decisione 24. & Lucam de Penna ubi supra. Menoch. de recuper. rem. 15. n. 214. hoc idem tenet Simon. de Cathol. institut. c. 45. n. 35. Navar. in d. c. cum contingat rem. 1. Menoch. de recuper. rem. 3. n. 356. Segur. de Aval. in directa judic. Ecclesiast. ap. cap. 3. n. 51. Azeved. in l. 2. titul. 6. lib. 1. recipil. Gutier. de jurat. confirm. 1. p. cap. 2. n. 26. Hunad. ind. l. 13. tit. 13. p. 2. glof. 4. & ibi Gregor. glof. 4. in verbo inuenit. Vivald. in candelab. aure. in explicacione Bullæ in Cana Domini, in cas. 14. n. 103. & idem Cæned. ubi proxime in n. 15. dicit quod judices

34 De Regia Prote&t. vi oppress. appell.

- 200 judices Regii pronuntiant per modum causæ, scilicet, judicem ecclesiasticum vim fecisse, vel non fecisse, in eo quod appellatio partis non detulerit, non autem pronuntiare, quod judex ecclesiasticus iustus, vel in iustæ proceritatem, quod & eleganter declarat Navarr. in cap. cum contingat, pag. 149. vers. 3. idem non obstat, & hoc jure utimur & quotidie practicamus.
- 201 Hæc sunt, quæ de hoc articulo traclarunt Doctores uni alteros infrequentes ulterius non justificantes, nec corroborantes hunc articulum, quibus & tu addere poteris celebrem glossam in cap. dilecto, verb. sibimet, & verb. utrumque maximè, verb. suffragari, ibi; sed hic loquimur de excepcione ipsius gladii (taliacet temporali) non in modum iustitiae, sed defensionis, &c. quæ sunt notabilia de sentent. excommunic. lib. 6.
- 202 Quorum doctrina noviter à nobis aliis, & ulterius, fundatur, quoniam hujusmodi recursus nec ratione formæ, nec ratione materiae, jurisdictionem desiderat, nec potest, nec ea indiget, quia subiecta materia non patitur, nec etiam necessaria est; ratione formæ, & modi procedendi ipsa demonstrat aperte, ut in fæpè repetita lege Regis 36. & non latius cap. seq. & quia in clericis iudex laicus exercere non potest, ut incapax.
- 203 Rationem materie sic probo, primò quoniam hac cognitio est nuda defensio & absoluta Regis facultas, vis protectiva, & defensiva: etenim vis protectiva in ordine ad tutelam, & defensionem abstrahitur, & consideratur de per se, extra jurisdictionem, quod mihi probe eleganter textus in §. 2. *inflitus de iustitia*; ubi tutela est ius, & potestas in homine libero, ad eius defensionem, cui non subest, quoad jurisdictionem, quia tutor est privata persona, sed quoad tutelam, protectionem, & defensionem, quod monstrant illa verba; (in homine libero) qua sic interpretor, & intelliguntur (quod & nostra considerationi reclusi arrideat) si memineris, nos superius probasse à n. 76. Principem supremum dici tuorum reipublicæ, & valsalorum in hoc sensu, ut sub ejus protectione sint, ne ab aliis vi opprimantur, nec vexantur: ergo sequitur, quod vis propulsiva, & protectiva, qua Princeps aliorum illa repellit, jurisdictione non indiget, & ab illo illa esse potest, quod per Rotæ decisionem statim citandum ulterius corroboratur.
- 204 Secundo, quoniam Principibus Christianis, à Deo, Sede Apostolica, & Romanis Pontificibus, ac legibus positivis commendata est proteccio clericorum, & Ecclesiastarum, ut ex facio Concilio Tridentino & ex aliis pluribus iuribus, & authoritatibus abundantiter probavi *supra in prælud. 2. per totum*, quod non repezo, & faciunt etiam quæ diximus in *prælud. 1. à princ.* Sed sic est, quod cui proteccio aliquis commendata est per Summum Pontificem, aut alium Principem, non ideo censetur concessa jurisdictione, sed solum defendere ab oppressionibus, ergo nec hic Minorem elegantissime, probat mihi Geminian. in *conf. 81. per totum*, ubi dicit quod protector aliquis universitatis, vel commendata tenetur recommendatum defendere, si iniuste opprimatur, prout principes saeculares, qui tenentur protegere Ecclesiam, & alia pia loca, ex quo inferit, quod habens aliquem recommendatum, vel sub protectione, non dicitur habere sub suo gubernio, vel jurisdictione, quæ est stupenda doctrina, ad nostrum propositum, quam ad idem referens sequitur Cardin. Tusc. *prælud. conclus. tom. 6. littera P. n. 1.* & ubi dicit idem de verbo ad verbum.
- 205 Et quod quando aliquis ex privilegio Pontificali commendatur protectioni alterius, non censetur in protectorem transire simul jurisdictionem, sed defensionem nudam ab oppressionibus, nec à jurisdictione suorum iudicium intelligentur eximi; optimè notat gloss. in *leg. fin. de confirmatione utili, vel inutili, & plenè per Bartol. in l. 1. de excusat. nu. lib. 10. quos fo-*
- quit Joan. Petr. Ferrar. in *prælud. tit. de forma apposito, contra inßtrum. §. alii rationibus, & causis, n. 3. fol. mibi. 231.* & est textus singularis in *cap. ex parte 18.* cuius sunt verba: ex parte tua sicut quantum utrum clerici, & laici, qui litteras protectionis ostendunt, in quibus persona sua expresso nomine, cum omnibus rebus suis, sub Apostolica protectione consilere declarantur, à jurisdictione Episcopi dioecesani sint exempti: Nos autem respond. quod per litteras hujusmodi ab Episcoporum suorum potestate minimè subtrahuntur. Haec tenus de insigni textu de privilegiis in decretilibus.
- Qui text. utramque nostram intentionem probat, & 208 quod per hujusmodi protectionem clericorum Principibus temporalibus commendata, non censetur illorum jurisdictioni clericos submittere, nec à jurisdictione ecclesiastica extrahere, prout nostro in proposito, in quo tantum ad violentiam tollendam adhibetur cognitio extrajudicialis, an appellatio suspendat vel non, & violencia iudicis detegatur, ob negatam debitam delationem appellatio, cuius cognitio, an iusta, vel iusta sit, tam appellatio, quam sententia superiori ecclesiastico præservata remanet; & est similis text. in *cap. accepimus, in fin. ibi*, si vero ad judicium percepta protectionis, censu perlitior, non ex hoc juri 209 dicecian Episcopi aliquid esse subtractum, &c. eodem tit. de privilegiis, ergo Principes supremi, quibus recom mendata est proteccio dumtaxat clericorum vi oppressorum, quod defensionem sub protectionis limitibus contineri debent, nec excedendo legitimos protectionis & defensionis modos, ad jurisdictionem ecclesiasticam, & alienam ingrediantur, & inde in Bullam in Cœna Domini, maximè cum ad tollendum violentias vis protectiva, & nuda Regia potestas sufficient, juxta subjectam materiam, quæ nec jurisdictionem patitur, neque ea indiget.
- Et hoc eodem modo argumentatur Mar. Anton. Macer. *variar. resol. lib. 1. resol. 6. n. 6.* post Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 4. casu 337. n. 7.* Gabr. *conf. 195. n. 1.* cum sequentibus, ubi probat, quod cum Principes Christiani sint ipso iure protectores Ecclesiarum, clem. 1. 3. ergo 210 ad hanc iur. ut aliquis etiam particularis Ecclesia, aut Hospitalis illius specialiter proteccio concepta à Summo Pontifice, neque acquirit jurisdictionem, nec illam tollit jurisdictionem superioris ecclesiastici, nec ea potest Princeps inducere, aut probare superioritatem aliquam circa eandem Ecclesiam, aut hospitali, & ejus bona iura, quod est notandum.
- Tertio non minus subtiliter hac nostra propositio 211 comprobatur, etenim admissibilitas seu non admissibilitas appellatio respectu iudicis à quo, est quid facti, quia ipse citra delationem, vel non delationem, appellatio jurisdictione caret, nisi prout est quid facti, nam absurdiæ à receptione appellatio, vel ei deferti est quid facti, abficio administriculo jurisdictione: ita eleganter dicit Philipp. Franc. in *cap. constitutus 45. sub n. 9. de appell.* quem refert sequitur Scacia de appellat. qu. 11. art. 1. sub n. 4. vers. *infuso ex hac secunda,* quare non potest ne intrumittere in appellatio jurisdictione, vel in iustitia, nec pronuntiare, quod partes an sit admittenda, vel non, sed pronuntiare limitate factum proprium; & respectu sue personæ, tantum scilicet defero, vel non defero, admitto, vel non admitto appellacionem, non in universum pronuntiare, ut legitimam admittendam, vel non, perficit iudici ad quem, qui habet jurisdictionem non ad eum qui ea caret, per 212 appellatio interpositæ effectum suspensum; latifundis post Contard. & alios prosequitur Scacia ubi proximum à num. 1.
- Ex quo infert ipse Scacia, ibi sub n. 4. vers. *infuso ex hac, cum Philippo Fran. in d. cap. constitutus sub n. 19.* de appella, quod cum iudex debeat ac solum instructionem

Pars I. Cap. I. Prælud. V.

35

sionem cognoscere de qualitate appellatio, non debet quoad partes (ut facit jus) pronuntiare, sed quoad se domtaxat, & ad sui instructionem, quia non habet jurisdictionem, nisi prout sit admissibilitas, quid facti, dico plures citat Covarr. in 4. 2. p. cap. 8. §. 12. n. 3. & in *prælud. cap. 35. num. 1. vers. quibus. Natt. conf. 411. num. 1.* Chiaffan. in *Confuetudin. Burgund. rubric. 1. vers. El. dro. de vellis, n. 100. in fin. column. 8.* Vival. in *explicat. Bulla Cœna Domini n. 103.* Gutier. lib. 1. canonice quod. c. 34. n. 17. Ceall. common. contra quod. 401. ex num. 1. Mier. intratatu demora. 3. p. quod. 15. ex n. 16. Cæned. in quod. canon. 45. n. 17. plures congerit Seie træclar. de inhibito. c. 8. §. n. 4. cum sequentibus, n. 22. & 23. nostras Joan. Garc. de nobilit. glori. 1. à num. 27. hinc pro observatione juramenta iudex laicus cognoscit cap. licet. de jur. l. 6. & in postfilio rei spiritualis ut ipsi & ali latè probant, & novillini Torte blanca in træclar. de magia, lib. 3. c. 26. n. 9. & seqq.

Quinto corroborat nostra principalis doctrina, & 213 propositio: nam si iudex inordinatè procedit, & contra ius exequitur suam sententiam, ut privatus procedere dicitur, & abficio jurisdictione, Avenda. in *cap. 2. prælud. cap. 12. & 11. num. 9.* Azeved. in *l. 3. 1. lib. 6. lib. 3. recopil. Mexia super l. Tolet. fundam. 2. p. 11. m. 34. & seqq. fol. 106.* vide quæ nos latius *hoc 1. p. c. 3. à n. 12.* ubi magis 214 notandum est, quæ miraculosa doctrina literis aureis describens, tres mirabiles & utilissimi oriuntur effectus, quoad hanc nostram cognitionem extrajudiciale per viam violentie, & ejus justificationem qui libenter arridet. Primus: quod in Senatu adito per viam recursum, ut defertur iudex appellatio & reponat attenta, agatur dumtaxat an appellatio debet defertur vel non (interdum dum superior aditus aliud censet) de cuius qualitate, & natura informatur extrajudicitaliter ad ius instructionem, tantum per actorum inspectionem, quod est quid facti, sequitur manifeste, ut jurisdictione non egat, quia subiecta materiæ, nec patitur, nec illam defiderat, etiam in eodem iudice, quia tentantem tulit, ex eodem Franc. & Scaccia supra citatis.

215 Quartu fulcit nostra propositio ex secundo effectu proxime precedens doctrina; enim vero si à Senatu in hujusmodi fatuari recurru cognitione adhibetur ad ius instructionem, & animi informationem ex actionum inspectione, ut appellatio natura cognoscatur, ut dictum est, ergo sequitur quod procedit extrajudicitaliter, quoniam incommunabilis est, & recepta doctrina, quod quando informatio affuitur ad foliam instructionem, & informationem Curiae, cognitio & processus est omnis extrajudicitalis; & in ea, nec servatur, nec attenditur forma, nec solemnitas judicialis, quia totaliter extrajudicitaliter, & abficio jurisdictione proceditur Bal. in *l. 3. §. 3. lib. 1. art. 2. vers. sed pone. juncto vers. sed an illa, ff. de cond. ob turp. caus. Alberi. de malef. in træclar. de seßibus, cap. 7. p. 3. m. 38.* Angel. træclar. de malef. in verbo quæ forma publica, n. 11. Scilicet l. 1. f. D. de quæst. Marfil. in *l. de unoquoque, n. 3. vers. dicas tamen, f. de re iudic. & pof. n. 81.* Bonif. de Vitali. in *clém. 2. n. 89.* Marant. de ord. judic. 6. p. memb. 1. rubric. *de citatione. n. 20.* Maſcar. træclar. de probatio. lib. 1. in *prolatione, q. 5. num. 39.* & lib. 3. *concl. 1366. n. 6.* Flamin. Chartar. in *træclar. de exequi. sentent. cap. fin. n. 175.* & in *prælud. interrog. reorum, lib. 3. c. 3. n. 61.* Bertazol. *conſil. 533. n. 4. vers. 1. secundum dato, lib. 2.* & videnda, quæ in hunc sensu congelit Mareicot. *variar. resol. lib. 2. c. 1. n. 51.* pof. alios, de quo nos latifundis infir. 2. p. cap. 12. per totum, & etiam 13. ubi plures doctrinas, & authoritates, in comprobationem repenses. Ergo de primo ad ultimum sequuntur subiecta materiam non pati jurisdictionem, nec ea indigere, cum sit quid facti, maximè quia respectu Senatus mulio inferior & debilior est hujus articuli cognitio, quæ in iudice à quo, quia in ipso non adhibetur ad effectum, deferenti appellatio, vel non, quia ipsa metu Senatus non defert, sed provocat, & incitat iudicem à quo, ut defert deferenda quo longè minus est, & sic multo minus jurisdictione eget.

Tertius effectus ex predicta doctrina Philippi Fran. & Scaccia refutans ille est, quod cum admissibilitas appellatio, vel non admissibilitas, hoc est deferten-

sed

rum auxiliū ad defendendum & propugnandum possessionem, quæ quis de facto spoliatur, & quam quis propria etiam autoritate defendere posset; nulquam tamet dicunt in eis: quod talis recurru fieri possit ad effectum obtinendi inhibitiones, & mandata contra prelatos, & iudices Ecclesiasticos, hoc enim nonquam docuit Rota, quæ optimè novi, iudices laicos, nec acta nec habitu habere jurisdictionem in clericos, imo illius esse penitus incapaces, arg. c. causa, de reſcript. & canon. Sacerdotibus, 11. qu. 1. &c. Ex qua decisione aper te probatur, quod recurru ad Regem inter ecclesiasticas personas non est habilis, nec capax jurisdictionis,

36 De Regia Protect. vi oppress. appell.

fed nuda defensio; & auxilium ad propulsandum violentiam.

- 221** Hoc idem aperie probatur ex Rota decisione in una Caesar-Augustana juris eligendi coram Domino Ordinno 7. Februar. 1561. & alia Ver. iactationis Parochialis de Aldes coram Paleoti sub die 27. Junii 1561. ut est in recollectis ejusdem Paleoti, decif. 372. incipit, dubium erat, quae sequitur & teflatur Lancelot. Robert. de athen. 2. p. cap. 4. limi. 1. n. 32. quibus in terminis resolutum fuit, quod si Consilium Regium, cuius aditus fuit recursus ad tollendum violentiam, ultra manutentionem posselionis (quod eft merum factum) aliud faciat, pota fequestrando, & ad manus Curiae rem de qua agitur apprehendendo, nihil agit quin tunc modus legitima defensionis excedatur, & ad actus jurisdictionales se extendit, ut dictum est; quibus omnibus fundatis factis comprobata remanet alia simplex & nuda Doctorum affectio (vera tamen propositio) ut in hac cognitione per viam recursum & nuda defensio ad liberandum vi oppretos per Ecclesiasticos judices extrajudicialiter procedatur, absque jurisdictione, nec umbra illius, quia subiecta materia nec ea indiget, nec illam appetit unquam, ut modus & forma procedendi, de qua in cap. sequenti est agendum, evidenter demonstrat.

Responso argumentorum.

ET licet ex his quinque Praeludis tam dilucide comprobatis, ac distincte & explicite ordinatis, præ ceteris omnibus Doctoribus hujus iustificationis articulis tangentibus, ut tibi ad oculum evidenter appareat, facilius potes deducere, quid cunctis difficultatibus sit respondendum, nihilominus libet brevius, & sigillatum explanare.

- 222** Et in primis non obstat primum argumentum pro contraria parte suprà adductum à n. 8. ex Concilio Trident. loco de reformat. c. 3. sess. 25. cui respondet Salced. in additio. ad Bern. Diaz. in præl. in c. 102. litera A. vers. parique ratione, ut procedat quando sacerdotes magistratus tanquam judices appellationis, veluti jurisdictione spirituali utente, intendente excommunicacionem revocare, aut temperare, sicut autem (inquit ille) si ad tollendam vim ab Ecclesiastico judicibus illata dicto remedio, & recursus uteretur, quem intellectum non admittit nostras Gaspar. Rodrig. de annuis redditibus. lib. 1. cap. 17. nū. 73. ad medium, ex eo quod haec auditum est, sacerdote judicem in causa Ecclesiastica in appellationis inflantia cognovisse: nec illa verba dicti Trid. ibi, (aut mandare, ut latam excommunicacionem revoco) convenire interlocutioni, in causa appellationis prolatæ, nam appellationis judex inferioris sententiam revocat, non tamen præcipit, ut judex inferior revocet, quod venit est, & ideo respondet ipse Rodrig. quod ea verba videtur pertinere ad violentias decreta, nisi dixeris (inquit ille) verba Concilii non comprehendendum tam salubre remedium, & charitatuum subdium, misericordia, & oppressis specialiter à jure canonico ex ratione, & principiis juris naturalis, & divini permisum, longo usu immemorialiter conservatum, super quo, cum Tridentinum nihil specialiter inducat, sed generaliter potius disponat, hanc limitationem à jure approbatum debet accipere, quia lex nova generaliter confirmatoria recipit eam limitationem, quam lex confirmata, iuxta l. scindum, jundia gl. ibi, commun. notari Dolores, ff. qui satisf. cog. & in l. 3. C. de silentiaris, verbo decisoribus, communiter approbatum, & in l. bac consułtissima in princ. gl. 3. C. qui testam. facere posse. B. in l. fed & si posteriores, & ibi Joan. Orosius n. 12. ff. de leg. & in l. 1. n. 32. de confite. Princip. post II. ibi. n. 16. Mencha. de success. creat. §. 3. n. 10. Covarr. in rubr. de test. 2. p. n. 19. Mexia in l. Regia Tolet. 2. p. in 6. iudic. n. 18. cum sequentibus, Guitier. prædict. q. civit. l. 4. q. 1. n. 4. Greg. Lopez in l. 7. itt. 13. p. 6. gl. 9. & quia quando aliqua lex loquitur cum aliquo qualitate ad finem intellectum, trahit omnes alias, quae in illo proposito simpliciter, & generaliter loquuntur, Alberi. de Ros. in l. 1. quis, in princ. n. 2. in secunda oppos. ff. de legat. 3. Socin. jun. in l. cum filio famili. vers. venio ad apparatum glossa, n. 46. de leg. 1. dicit notable Cardinal. Manti. in tractatu de contractu.

tom. I.

Pars I. Cap. I. Prælud. V.

37

- ejusdem Bullæ verba in cap. 14. ibi: Excommunicamus & anathematizamus omnes, & singulos, qui per le-, vel per alios autoritate propria, ac de facto, &c. beneficiaries, deciminarum, ac alias caulas spirituales; & spiritualibus annexas, ab auditoribus, & commissariis nostris, aliis judicibus Ecclesiasticis, vocant, illarumve cursum, & audienciam, &c. cause ipsas prosequi volentes, impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam judices interponunt, &c. (& iterum, ibi, vel alias compellunt, vel exequitionem literarum Apostolicarum, seu exequitorialium processuum, ac decretorum predictorum quomodo libet, impediri, &c.) ponderatis verbis supradictis, ibi, avocant, (& ibi, impediri) & ibi, tanquam judices, (qua expresse denotant procedere in quibuscumque personis, ut judicibus Ecclesiasticis, quam facultaribus de facto, & ut judicibus, se intromittentibus, & impeditibus cursum caularum cum Jurisdictione, & per modum conjunctionis, prout insuper colligitur ex eodem cap. 14. adf. nem, ibi: Etiam Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque praefulgent dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarii, seu Vicarii fuerint, &c. (& probant etiam manifeste in d. cas. 15. dicta Bullæ, ibi: Coram se ad tuum tribunal, audienciam, Cancelleriam, Concilium, vel Parliamentum, præter Canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quovis quarto coloré:) & in cap. 6. evidenter etiam probatur, ibi: Et omnes alios, quoquecumque judices Ecclesiasticos ordinarios quomodo libet impediti, quoniam sua Jurisdictione Ecclesiastica, contra quoquecumque utantur, secundum quod Canones, & sacrae constitutiones Ecclesiasticae, & decreta Conciliorum generalium, & præstent Tridentini, statuant, ac etiam eos, qui post ipsorum ordinarium, &c. tentiant, & decreti; aut alias for Ecclesiastici judicium illudentes ad Cancellerias, & alias Curias sacerulares recurrent, & illis prohibitions, & mandata etiam penalia, &c.

- Ex quibus quidem verbis clarissime constat, iniuste 233 impedites de facto, & contra iuri dispositionem impedites Jurisdictionem Judicum Ecclesiastorum dumtaxat; incurrit in Bullæ censuras, volentes Jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, ut bene declarat Sele de inhibito. cap. 8. §. 3. num. 102. ubi verba, quibus unitur Bulla, necessario intelligendi sunt de actionibus iniusta & contra iuri permissionem, & denotant etiam illa verba, præsumunt (De quibus in d. Bulla, cap. 13. ad fin. quæ præsupponunt dolum, ut per Feli. Marsi. Deci. Cravet. Turrec. & Plotum tenet Marcus Ant. Macerat. variar. reolut. lib. 3. resolutione 19. num. 9. qui etiam idem dicunt de verbo, audeant.) At vero quando 234 Jurisdictione Ecclesiastica non impeditur, prout non impedit, sed potius auxiliatur, & favetur, quando recurrit ad supremum Principem, & tribunalia pro tollenda violencia facta a judice Ecclesiastico, neque judex Ecclesiasticus impidiendo cursum appellationis legitimæ ad Sedem Apostolicam, exequatur suam sententiam, reponitque omnia attenta violenter, quo causa Princeps non ut iudex (ut dicit B. Bulla, ibi, tanquam judices, &c. ibi, avocant,) quod non fit abique Jurisdictione, jurisdictionaliter, & in forma judicii procedens; sed extrajudicialiter, per nudam defensionem, & absolutam Principis potestatem, absque umbra Jurisdictionis, quam forma procedendi, & subiecta materia excludit, quia Jurisdictionis capax non est, nec ea indiget, de quo latissime præ ceteris aliis examinavi suprà, prælud. per toum.
- Quæ quidem extrajudicialis, & nuda defensio omni 235 jure naturali, divino, Canonico, Civili, Regio ac conseruandis immemoriali Principi supremo commendata est, & attributa, ut de singulis latè in prælud. 3. per toum; ac ideo tantum abeft, quod sit à Bulla exulta, quin-

Salgado de Protell. Reg.

38 De Regia protect. vi oppress. appell.

quimus sit virtualiter in ea approbata, ut appareat ex d. Bull. cas. 15. ibi: Ad tribunal, audientiam, Cancellariam, Consilium, vel Parliamentum, praeter juris Canonici dispositionem trahunt, &c. (ergo cum hic recursus ad Cancellariam Regiam sit secundum juris dispositionem, non solum Canonici, sed etiam naturalis, & divini, ibi, non excludit, sed virtualiter, & quodammodo expresse permittitur,) ex quibus verbis expresse notat Card. Toletus, in sum. l. i. c. 17. n. 3. quod judex secularis, qui secundum hanc dispositionem cognoscit de Ecclesiastica persona, in casibus à jure sibi permisiss, non intelligitur per d. Bullam communicari.

Quod & etiam insinuat illa verba d. Bullae casu 16. ibi, quonodlibet impediunt, quominus sua Jurisdictione Ecclesiastica, contra quocunque uitantur secundum Canones, & facta constitutiones Ecclesiasticae, & decreta Conciliorum generalium, & presertim Tridentini statuant, &c. (quoniam hujusmodi defensio naturalis inducta est ad dirigidos judices Ecclesiasticos, nequam utentes Jurisdictione Ecclesiastica, ut dicit d. Bulla, sed ea potius abutentes, vim faciendo, non deferentes appellationi legitima, cui ab omni iure tenentur deferre, & ea pendent violenter, & iniquè exequentes suam sententiam, quod omnem non secundum Canones est, ut dicit d. Bulla, sed omnino, & directò illi contrarium, & repugnans in magno vi oppressorum dannum, & Reipublice inquietum, & in superioris Ecclesiastici dedecus, ac vilipendium, cui per hujusmodi extrajudiciale, & nudam defensionem obviare curant tribunalia, qua dirigunt ad observationem juris Canonici, & non ad impediendam Jurisdictionem Ecclesiastica, qua fuit Pontificis intentio, in d. Bulla in Cava Domini, ut judices incurvant censuram, ibi, quonodlibet impedientes, & ibi, impediunt, &c. & plures hoc utitur verbo.

237 Qui vero impediunt dictam jurisdictionem, sunt ipsi judices Ecclesiastici, in quibus verificatur quod dicitur, &c. in d. Bulla, c. 14. ad fin. ibi: Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, &c. qui cum debent procedere secundum jus Canonicum indebit, non opprimendo litigantes censuram, & alii violentius, denegando illis appellationis debitam delationem, ad defensionem naturalem, intentando, & pariter attentando sententiae exceptionem per appellationes fulpensam, ideo ne superiorem vilpendat, nec eus debito honori aliquid detrahatur, charitativa hæc proteccio à Princeps, ad quem recurrit oppressus, interponitur, ne procedatur in causa, & quidem in his Princeps supremæ Ecclesiæ ministeriis.

238 Et quod huius Regis recursus non includatur in d. Bulla, nec sub censuris comprehenduntur Principes, nec eorum Consiliarii affirmant ultra citatos Saled. in additio, ad præz. Bernar. Diaz, in c. 101. litera A, ex pag. 353. & pag. 346. verificulo lo secundo. Corduba in Humad. latifimè in l. 13. tit. 13. part. 2. in gloss. 4. in verb. minuſa. optime Bobadill. in Polit. lib. 2. c. 18. n. 139. in gloss. in litera C. Vivald. ubi suprà, n. 109. optime Rod. i. part. c. 156. n. 8. & in additione ad Bullam. s. 9. n. 87. Alphon. a Vega in summa, l. i. c. 29. casu 1. in fin. verificulo nota que el Rey, & in c. 85. casu 141. pulchre Azeved. in l. 2. tit. 6. l. 1. recop. ex verificulo item & decimo quarto. Martinus Nav. in manuali Latino, c. 27. n. 69. & 70. Cened. in collecta. ad decretal. collect. 17. & col. 4. n. 1. & iterum, & late quaf. Canon. 45. sub n. 2. & sub n. 7. & sub n. 9. 71. nonnullos etiam ad idem citat, & sequitur Iosephus Sese, tractatu de inhibitu. infit. Arag. c. 8. §. 3. sub n. 82. & 83. & à n. 88. cum Jeqq. & post haec scripta eum eodem Sese, idem dicit Cevall. in Epist. ad Regem, à n. 92. & in q. 897. à n. 133. & in cognitione per viam violentie pluribus in locis, quia in d. Epistol. d. n. 92. tentavit probare, quod cum hic recursus ad regem per viam violentie sit fundatus in iure naturali, & in ejus principiis, ac jure divino, ac ideo non potest contra illud induci, aut expediri excommunicatione jure positivo adversus illum, quia lex inferioris, & sic jus positivum, non potest revocare legem superioris.

Pars I. Cap. I. Prælud. V.

39

rioris, prout est jus naturale, & divinum, quod ego modo non examino, sed sufficiat cognoscere illa Bulla non esse comprehensum, nec loqui hoc de recursu, & nuda defensione.

250 Et prædictis etiam addere poteris Manuel. Rodr. in additio. ad §. 9. 87. ubi circa interpretationem Bullæ Cœnae in hac verba ait: Pero quando la persona Ecclesiastico, que sujuez Ecclesiastico la hace agravio, y la oprime puede recurrir al juez seglar, para que le defiendan, pases vemos, que en muchos casos el Princeps secular, tiene poder sobre los Ecclesiasticos, principalmente quando falta el Superior Ecclesiastico por estar ausente, conforme lo que dicen los sacros Canones, y esto procede con mas razon, quando ay peligro en la tardanza de recurso.

251 252 rendo al Superior, &c. & paulo post: Y así quando se dice en derecho, que los Ecclesiasticos no recurrían a los tribunales seculares, se ha de entender, salvo si recurren por su defension, y para que indevidamente no sean opriimidos, (y esto es lo que hizo San Pablo, &c.) & idem dicit idem Rodr. in q. reg. q. 6. art. 8. ubi affirmit fine timore excommunicationis Bullæ posse Regis Consiliarios per viam violentie inter Ecclesiasticas personas extrajudicitaliter cognoscere. Torre Blanca in tract. de magia, l. 3. c. 26. n. 31. qui etiam satisfacit dictæ Bullæ.

253 Iguit existente hac commun Doctorum receptifima lentitatem, etiamsi ea aliquod juris dubium acciperet (quod non facit, quia est fundata in principiis juris naturalis, & divini, ac politivi) cum sit adjuta confutatio, maxime immemorialis per tota secula usitata; ei standum erit intrepide, & sine scrupulo, & etiamsi alia sit in contrario opinio, ut latius, & optimè probavimus supra, prælud. 3. circa justificationem confutudinis immemorialis, ubi videre poteris a princ. pluribus citatis Doctoribus; alia autem doctrina, que hujus argumenti responsionem conducunt, videntur sunt in sequentibus.

254 Nec etiam obstat tertium argumentum pro contraria parte suprà adductum n. 3. ex Rotæ decisione de anno 1560. quā stat declaratum recurrentem ad tribunal faculare iustitie Aragonum incidisse excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, cui conatur respondere post hæc Ceval. in epist. ad Regem, quod in illa decisione pars prævenit inhibitionem, anteà quam judex Ecclesiasticus de causa principali cognovisset, nec vim, aut gravamen aliquod intulisset, quo casu (inquit ille) justissime suffise per eam declaratum incurrisse in Bullam Cœnae.

255 256 Sed miror tantum virum, verissimum illius decisionis sensum non caluisse, & claram ejus determinationis intentionem ignorasse, cum ad oculum sit, contra cujus responsionem directo multa notabilia, ac juridica converget doctrinam Sese in epistol. ad Regem, num. 77. cum multis sequentibus, quem merito carpit ac evidenter convincit, dicens deceptum fuisse, ubi refert illius Regni præximus iuri firmæ, ne pendente justa appellatione Ecclesiastica exequatur, quæ ferè in nullo difcrepat à nostra, prout videbimus latius infra c. seq.

257 Et pro illius decisionis declaratione, & responsione plura recentia fundamenta Sese in tract. de inhibitu. c. 8. §. 3. qui post longam disputationem super fundamentis ipsius decisionis à n. 199. usque ad n. 197. dicit in n. 171. illius decisionis determinationem dubiam dicandam, & reddi per ab eo dicta; quia hic recursus ad Principem ratione violencia quam committunt judices Ecclesiastici, attentando legitima appellatione pendente, cum sit extrajudicitalis, ut tollatur violentia, non ad cognoscendum de causa meritis, nec ad jubendum aliquid fieri, aut revocare, ut Rotalis illa decisio opinatur, sed solum ne aliquid fiat violentia in superioris judicis vilipendium, donec a Romano Pontifice debum per amplexa est. Hac ille, idem etiam tenet, & respondit Cened. in q. Canon. 45. n. 58.

Et cum hoc falli supponit, quo opinatur in casu, 264 de quo ibi, jurisdictionaliter procedi; nihil mirum, ut ad principium dixerit, illum incidisse in excusationis

Salgado de Protec. Reg.

D 2

40 De Regia protect. vi oppress. appell.

nicationis sententiam, qui recurrendo ad judices sacerulares cauam præbuit, ut immunitas Ecclesiastica violaretur, quia licet per jurisdictionalem cognitionem (quam supponitur violari) sit fatendum: tamen per hanc cognitionem extrajudiciale, & nudam defensionem, quæ est charitativa protectione, non solùm non violatur immunitas Ecclesiastica, sed potius auxiliatur, & defenditur, ut latius in responsione ad secundum argumentum *suprà* diximus, & probavimus a num. 289. & probat expressè Bulla Martini Papæ statim referenda.

265 Et ideo bene respondet Cæned. ubi proxime, n. 52. & seqq. quod illa ratio non urget, siquidem, quamplurimi sint casus, in quibus Ecclesiastica persona, eorumque bona Regis jurisdictione optimo jure subjiciuntur, abique illo censuratur incurru, nec immunitatis Ecclesiastica violatione, ut videtur licet per eundem *in collecta. ad decreta. 37. c. 18. à n. 50. per totam, & à prin.* quam rationem latius ibi insequitur.

266 Minus etiam obstat alia Rota decisio Oſcenſis Pœnitentiaria Luna 10. April. 1595. coram Blancheto, quā determinatum fuit, recurrentem ad judicem laicum esse excommunicatum per Bullam Coenæ, quam decisionem ad literam refert Sese in *tratl. de inhibito. iust. Arago. cap. 8. §. 3. à n. 187.* eam etiam refert Farin. in *confil. 68. inter decisiones caufarum criminallium*, cui pariter satisti etiam, prout in casu supradictæ præcedentis decisionis tui responsum, ut inferius patet, quæ loquitur, quando tribunal faculare procedit in tollenda vi per viam, & ordinem judiciale, ut ex ea patebit.

267 Et insuper responderet, quod in casu illius decisionis non fuit interposita appellatio ad Papam, aut judicem Ecclesiasticum, sed ad ipsum judicem laicum ut huc via tollerat violentiam, prout & ego vidi quanquam querelam certi advocati ignari, & non experti in illis violentiarum causis (quia nunquam vixit in aliquo supremo tribunali, ubi dunfaxat ventilatur) qua dicebat: *Y aviendo en parte interpuestos su appellation para delante vuestra Señoria, el dicho juez Ecclesiastico no je la quiso atorzar, &c. & sic nihil mirum, ut in decisione huic simili advocatus petierit protectionem. Regiam per viam appellatam, ut confiat ex verbis ejusdem decisionis, ibi: Nec exclarui potest Paulus à tali recurso, ex eo, quod postea voluerit prosequi gravamnis cauam coram Ecclesiastico, quia talis excusatio non habet locum, quando recurri potest ad Ecclesiasticum, qui tale gravamen impedit, prout poterat Paulus audeundu Metropolitanum, vel nuntium Apostolicum, & illum ad istum effectum non recurrisse, evenitus docuit, quia neutrum adducit, provisiones Regia multò magis hoc declarant, &c. Ecce verba clara, quibus dicitur in casu, de quo ibi, per viam appellacionis, non ad Ecclesiasticum, sed ad facularem recurrere, quod & manifestant verba, quae statim sequuntur, ibi: Ex quibus nihil aliud inferri potest, nisi quod ipsi judices volunt de causa Ecclesiastica cognoscere, quod est admodum absurdum, cum iudex laicus sit incapax jurisdictionis in personas Ecclesiasticas, & eorum causas, &c. Et hoc idem in terminis clare colligitur ex eodem Prospero Farinacio in *d. conf. 68. num. 7.* qui sic declaravit, & intellexit dictam Rotæ decisionem in hac verba, ibi: Et demum prolatæ sententia non appellavit ad Papam, ejusque sanctam fedem Apostolicam, prout regulariter appellari solet, & debet; sed ad superiores, volens intelligere de judicibus secularibus, prout postea factò se declaravit affigendo Regias provisiones in foribus Cathedralis Ecclesie.*

268 Quo supposito, quid mirum ut in eadem Rotæ decisione incidiisse in censuras Bullæ in coena Domini, declaratur appellans, deviant legitos modos recursum,

& nuda defensionis, quia Regius recursus fundatur dumtaxat in denegata delatione legitima appellatiois interposita à judice Ecclesiastico, ad judicem similiter Ecclesiasticum superiori sive ut frequentius accedit, ad Sedem Apostolicam, in tantum quod si consequens protrahatur hac via processum ad Curiam Regiam, illum statim remitterent judici Ecclesiastico absque illa violentia cognitione, judicantes Senatores de hac appellatione, ac si appellatio nulla fuisset interposita, decernendo non venire in statu, aut per debitum ordinem, de quo non latius *infra cap. 2.*

270 Est insuper adnotandum, quod in casu dicta deci- fiosis varie super illo articulo incursum censuratum fuit determinatum, nam prius auditore Rotæ, deinde à vicario urbis, in secunda instantia, postmodum appellante ipso condemnato, & causa commissa ad cunctum auditorem cameræ, teu ejus locum tenentem Procurum Farinacum in teria instantia, & revocavit duas sententias supradictas, immunitum eum declarantem, ultima July 1592, cuius sententia translata in rem judicatam, ut testatur, & adnotavit Sese de *inhibitio. d. c. 8. & seqq. ubi à n. 182. cum seq. ubi à n. 185.* dicit, quod postmodum anno 1593, occasione alterius litis diversa illa exceptio fuit opposita, & declaratum, prout in d. decis. Oſcenſi, de cuius declaratione haec tenet tractavi, & de variis illius decisionis, & casus progressus vide ipsum Sese ibi per multis numeros, ad quem te remitto.

Dato casu (quem ego nego) quod illa decisiones 271 determinaverint contra nostram confutendinem laudabilem, & præcriptam legitime, & quod in casibus, de quibus nos diximus, & probavimus evidenter ex eisdem, non loquerentur; adhuc eorum determinationi standum non erit, cum plures magni numero alias decisiones in compunctionem hujus recursus ad Regem in modum defensionis ad tollendam violentiam sapienter determinavit Rota, ut confiat ex eis quas nos congregamus *suprà* in *pratl. 3. circa justificationem coniunctudinis, & iterum in pratl. 4. & quando inter ipsas decisiones daretur aequalitas contraria, & apotropa opinionis (quod non datur) illa longèerior, & sequenda fore, cui sicut confitendum, de quo laetissimè plora dixi *suprà* in *d. pratl. 3. circa justificationem coniunctudinis* à principe maxime, quia pro recurso ad Regem pro tollenda violentia flat maxima Doctorum ceterorum, & communis opinio nemine ferè dempio (uno tantum Azore) quos retuli *suprà*, hoc c. n. 16. & alios plurimos in discursu hujus capituli, & in terminis post hæc scripta uno verbo dicti *Sese de inhibitio. cap. 8. §. 3. n. 95.**

Imo facit, quod in terminis pro responsione dicta 272 Rotæ decisionis palcherrimè consideravit Cæned. in *quaſt. Cano. 45. n. 50. & 51.* quod licet Rotæ in eligenda opinione magna sit authoritas, imo ipsa communem opinionem faciat, tamen [dicit ipse & non caute] Rotæ tribunal [sub eorum venia] evenire aliquando solet, ut errore decepi labantur (quod ego non dixi) ut adnotant Doctores citati a Neviz, in *tratl. 273 de nuptiis. seſam. p. 2. r. 9. n. 35.* ubi allegat illud proverbia dicendum, *Rota rotat, vel diversimode aliquando judicat, & Rotæ tantum esse deferendum, quantum ratio ipsa urgat, ex Menoch. lib. 2. *præſumpt. 71. n. 15.* & probat insuper ipse Cæned. quod licet magna sit autoritas, & probabilis; tamen ad decisionem caufarum non est necessaria eius decisio, quia jus non facit, ex quo infert ad responſionem prioris decisionis Rotæ à nobis adducit, quod licet in illo casu non legitimo 275 modo usus fuisset appellans Regio recurso, & in casu non sibi licito, inde tamen non erit recte inferendum, quod omnis recursus ad Regem pro tollenda violentia illata per Ecclesiasticum sit injustus.*

Aliæ etiam nonnullæ Rotæ decisiones, sunt que licet

Pars I. Cap. I. Prælud. V.

41

licet videantur recursum ad judices laicos reprobare; nihilominus eidem parvioriter respontetur: ut licet, recursum ad Principem non excludant pro defensione naturali, & pro tollenda violentia extra judicialiter, & abique Jurisdictione, ut ex eis evidenter appetat, & imprimis Rota. 1. April. anno 1604. coram R. P. D. Penna, de qua testatur Torre Blanca in *tratl. de Magia. lib. 3. cap. 26. à n. 34.* quæ decisio in sequentibus verbis disponit.

277 Cum Martinus de Padilla Senior resignasset benef. in manibus S. D. N. Clementis VIII. ad favorem Martini junioris anno 1596. & literis super resignationem expeditis, & coram Provisor Lucensi, earum executor presentatis, oppoluit se Petrus Gratius de eodem beneficio priuus per obitum resignantis, agentes Petri à præfinitione cuiusdam termini, quem nimis brevem esse pretendebant, appellarent, & recursum habuerunt ad Gubernatorem generalem Regni Gallicæ, & præmilia Narrativa, quod ad ipsam pertinebat cognitio super violentiam factam per judicem Ecclesiasticum, quam amovere, & tollere debebat, obtinuerunt eidem Provisor mandari sub pena amissionis temporalitatum, quas habebat in dicto Regno, ut eidem Petro concederet appellationem, aut infra tres dies sequentes transmitteret fibi processum, ut eo viro provideret.

Causa in Rotæ introducta, Petrus nulla facta mentione de recurso, nec obtenta abolutione ab excommunicatione pro prædicto recurso idem beneficium à Sede Apostolica impetravit. Sed quia Martinus pretendebat gratiam a Petro obtentam, ei non suffragari, dubitavi, an confaret de tali recurso, quia ad prædictum est. Petri obstat: & Rota, utraque parte informante ob recurso oblate confit, quia recurrente ad judicem laicum ipso jure incidit in sententiam excommunicationis, cum cauam præbuerit, ut immunitas Ecclesiastica violetur, cap. *noverit. c. gravamen, de sent. excomm.* Et ex textu (quem ignorare non licet) in processu in Bulla in Coena Domini, que singulari annis solemniter publicatur in *§. 16.* gravi anathematæ ferrantur, qui ad Cancellarias, & Curias secularares recurrente pro obtinendis prohibitionibus, & mandatis contra Prelatos Ecclesiasticos, cum judices laici sint incapaces jurisdictionis in clericos exercendas, *cap. Sacerdotibus. 11. q. 1. c. ita Dominus. 19. dicit. c. be-ne quidem. §. ista ſcriptura. cap. denique cap. si Imperator. 96. d. & judicibus Ecclesiasticis fint inferioris, d. c. denique. Clem. Roman. de juri. ideoque non possunt, nec debent Ecclesiasticos corriger, aut ei inhibere, aut alia præcepta facere, præterim ponalia, prout in casu proposito, Abb. in d. c. qualiter & quando, n. 2. de juri. Mar. Socin. in cap. si quis clericus, n. 8. & in c. ſancte 3. n. 10. de for. compet. Rot. decis. 10. de confusitud. in an-tig. & dum prætextu violentie audienti judices laici judicibus Ecclesiasticis superioris ordinis præcipere, aut inhibere, audent facis Canonibus, & perpetuo Ecclesiastici ūli (que semper hujusmodi recursus dannavit, & anathematæ plectendos censuit), graviori violentiam inferre. Et conquerente Petru non potuit acquirere beneficium impetratum, quorum gratia fuit ipso jure nullæ, *cap. poſtula. de clericis excommunicatis. minij. cap. cùm bona, de ateate, & qualit. ordin. Innocent. in cap. poſt electionem. n. 21. d. conceſſ. probab. Selva part. 3. de benef. quaſt. 4. n. 22. facit Covar. inc. alma mater, part. 1. relect. §. 3. n. 3. ubi testatur de communis.**

278 Sed haec responſio non satisfecit Rotæ, quia Felin. fundavit in concl. Innocent. VIII. & Rebuff. in concl. Julii III. & similiter Mandof. in conclus. tunc vigente, quæ per mortem conditorum expirarunt, & ideo amplexa fuit concul. 65. S. D. N. Clement. PP. VIII. quia cavit; præteritem generalem abolutionem à cursus Ecclesiasticis non suffragari violentoribus Ecclesiastice libertatis via facti aufu temerario Apostolico mandato non obtemperantibus, & Nuntios, vel executores Apostolice Sedis, & officialem eis commissa impedientibus, si propter præmissa, vel aliquid eorum excommunicati à jure, vel ab homine per quartu menses scientes excommunicationis sententiam sustinuerunt, cum non vigente hac clausula habitus fuerit recursus, contra Petrum meritò fuit responſum.

Ad tertiam excusationem pro Petro deductam, quod illi recurreret in casu licito, & permisso pro defendenda propria poſſessione, quem casum nec Canones, nec decisions Rotæ damnant, quin potius videntur permettere, ut apud Achilem *decifio 36. de appella. in im-preſſo.* & etiam in cauſa Tarraconenſi. Villa de Reus die 4. Decembri 1592. coram D. Seraphino & in cauſa Salman. Cantoris die 14. Maii 1596. coram illuſtrissimo Blancheto, tunc Rota Auditore, fuit responſum, sicut alia Rotæ responderet in cauſa Oxonensem.

Salgado de protest. Reg.

Rota decisum, & signanter in cauſa Carthaginensis. portionis die 14. Novembr. 1594. coram R. P. D. Seraphino, & in cauſa civitatis Scholasticae 24. Martii coram Pamphilio, & super coram me in cauſa Hilpalensi. beneficii die 22. Martii proxime præterit.

Sed quia alii ex Dominis dicebant hoc non procedere, ubi agitur de incurria pena inabilitatis, quo cauſa requirant probationes concludentes, & quod de mandato recurrentis habeatur fides, ut fuit conclusum in cauſa Vincent. Cantoris die 14. Juli 1610. coram Domino meo Litta, fuit 2. reſponſum, Petrus habuisse scientiam hujus recursus, & illam ratam habuisse, primo quia recursus fuit habitus, & provisio à generali Gubernatore Gallicæ fuit obtenta in civitate Corunna die 1. Auguſti 1597. & tandem Petrus sub die 18. Junii precedens quidem anni 1597. de derat mandatum. Petro de Lemos specialiter ad hanc cauſam ad compendium coram quibuscunque judicibus in Regia Curia Vallisoleti, & in Regni Gallicæ ab obtinendum quascunque provisioſes, Secundò, fuit reſponſum Petrus usum fuisse d. provisio, quia die 3. Auguſti ejusdem anni 1597. Notarius ad infinitam patris ejusdem Petri notificavit dictam provisionem Provisor Lucensi. Tertiū dicebatur oriri probationem sufficientem ex propria comparitione ejusdem Petri in loco judicii sub die 14. Octobris ejusdem anni, & ex decreto sibi intimato, & ex acta comparitione cum clauſula, citra revocationem sui procuratoris, & ex pluribus aliis comparitionibus, & actis per eundem Petrus factis, ex quibus dicitur sufficiens constare de scientia recursus, & cum Petrus non reclamaverit, vel renuntiaverit provisori judicis ſecularis, & reperiſſit in proceſſo, ex tot actibus videbatur illam ieiſiſe, & ratam habuisse.

Ad secundam excusationem deductam ex clauſula ſuppositionis, tēque abſolventes, quæ concedi conſuevit impetrantibus quascunque gratias ad effectum validitatis, & ſubſtantie illarum, informantes contra Petrum dicebant talem abolutionem non prodeſſe impeditibus executionem literarum Apostolicarum, tanquam violentoribus libertatis Ecclesiasticae, & allegabant Felin. in *c. Apoſtola. in prin. verſo. idem de abſolutione. de exceptionibus. & Rebuff. in prav. tit. 27. & 28. de form. & declaratione novæ provisioſes. verſicolo tēque abſolventes n. 12. & 13. Mandof. tratl. de ſignat. gra-vi. verſicolo abſoluto ab excommunicatione, ad fin.*

Sed haec reſponſio non satisfecit Rotæ, quia Felin. fundavit in concl. Innocent. VIII. & Rebuff. in concl. tunc vigente, quæ per mortem conditorum expirarunt, & ideo amplexa fuit concul. 65. S. D. N. Clement. PP. VIII. quia cavit; præteritem generalem abolutionem à cursus Ecclesiasticis non suffragari violentoribus Ecclesiastice libertatis via facti aufu temerario Apostolico mandato non obtemperantibus, & Nuntios, vel executores Apostolice Sedis, & officialem eis commissa impedientibus, si propter præmissa, vel aliquid eorum excommunicati à jure, vel ab homine per quartu menses scientes excommunicationis sententiam sustinuerunt, cum non vigente hac clausula habitus fuerit recursus, contra Petrum meritò fuit responſum.

Ad tertiam excusationem pro Petro deductam, quod illi recurreret in casu licito, & permisso pro defendenda propria poſſessione, quem casum nec Canones, nec decisions Rotæ damnant, quin potius videntur permettere, ut apud Achilem *decifio 36. de appella. in im-preſſo.* & etiam in cauſa Tarraconenſi. Villa de Reus die 4. Decembri 1592. coram D. Seraphino & in cauſa Salman. Cantoris die 14. Maii 1596. coram illuſtrissimo Blancheto, tunc Rota Auditore, fuit responſum, sicut alia Rotæ responderet in cauſa Oxonensem.

D 3

di